

Vážená paní ministryně, vážené kolegyně, vážení kolegové, dámy a pánové,

vítám Vás všechny v Černínském paláci na každoroční poradě ekonomických diplomatů. Dnes se zde setkává se přes stopadesát ekonomických diplomatů, zástupců zahraničních kanceláří, včetně zastoupení CzechTrade a CzechInvest, aby zhodnotili uplynulý rok a připravili se na rok nadcházející.

Můj projev má dvě části: politickou a praktickou.

V politické části promluvím o tom, proč je důležité pracovat na přeměně naší ekonomiky, proč klademe důraz na vědu, výzkum a inovace a proč je důležité, abychom naplnili heslo, že se máme z montovny stát mozkovnou.

V praktické části promlouvám k ekonomickým diplomatům o jejich práci.

Úspěšné působení Česka na mezinárodní scéně ve 21. století je nemyslitelné bez dvou pilířů, na kterých stojí český stát, bezpečnosti a prosperity. Bezpečnost Česku zajišťuje náš robustní bezpečnostní systém, dobré vztahy se spojenci, silný obranný průmysl a symbolizuje jej členství v NATO. Prosperitu přináší silný podnikatelský sektor a stát, který mu vytváří vhodné podmínky pro jeho fungování. Hovořím například o vládě práva, kvalitním školství nebo také o ekonomické diplomacii připravenou na výzvy 21. století.

Úkolem vlády je zajistit, aby se z Česka nestal druhý Detroit. Auta se spalovacími motory brzy doplní v muzeu parní lokomotivy a černobílé televize. Nyní máme deset let na to, abychom proměnili fungování českého hospodářství z ekonomiky postavené na spalování fosilních paliv v ekonomiku moderní, zelenou a konkurenceschopnou.

Zahraniční obchod je dlouhodobě páteří naší prosperity a růstu české ekonomiky. Export k poměru českého HDP dosahuje 80%. V roce 2017 přesáhl podíl Česka na světovém exportu 1%, navzdory tomu, že Česko tvoří pouze 0,14% světové populace. Česko se řadí mezi 27 největších exportérů a 28 největších importérů zboží na světě. Svět se proměňuje a česká ekonomika se musí proměnit s ním.

Český vývoz zboží a služeb je dlouhodobě z velké části postaven na subdodávkách s nízkou přidanou hodnotou. Pro další vývoj české ekonomiky

je proto nezbytné podporovat české firmy, které exportují zboží a služby s vysokou přidanou hodnotou.

Potřebujeme také zvýšit výkonnost českých univerzit a podíl na jejich přidané hodnotě pro české hospodářství. Potřebujeme zvýšit potenciál naší společnosti, tak, aby lidé mohli pracovat na částečné úvazky. Aby exekuce nevyřazovaly lidi z pracovního procesu. A potřebujeme naplno využít potenciál ukrajinských válečných uprchlíků, stejně jako vytvořit flexibilní systém pracovní migrace pro nejkvalifikovanější profese.

Je na čase začít diskutovat, a to i s podnikateli a odbornou širší veřejností, o způsobu a časovém rámci přijetí eura, to nám přinese stabilní makroekonomické prostředí. Prvním krokem má být vstup systému ERM II, který sníží míru úroků, které platíme na stále rostoucích nákladech na dluhovou službu.

Je zásadní pro budoucnost českého hospodářství, aby se ekonomická diplomacie věnovala vědě, výzkumu a inovacím. Je to významný úkol pro úplně všechny diplomaty, a pak především ekonomické a vědecké. Úspěch a prosperita naší země v příštích letech je totiž přímo závislá na naší schopnosti zapojit se do mezinárodní vědecké spolupráce, být součástí moderního aplikovaného výzkumu a vytvářet produkty, nikoliv jen fyzické výrobky, ale i služby a software s vysokou přidanou hodnotou.

Pandemie výrazně urychlila nástup protekcionismu a ekonomického nacionalismu. Posílila také proces takzvané deglobalizace. Počáteční uzavření hranic pro pohyb osob i zboží bylo postupem času umocněno přesunem výroby zpět do zemí původu.

Je pro proto nás naprosto klíčové dobré fungování Rady EU-USA pro obchod a technologie, která představuje klíčový nástroj pro utváření bezpečného transatlantického prostoru pro obchod a investice. V oblasti obchodu a investic je důležité udržet transatlantickou jednotu a spolupráci a předejít dotačním a protekcionistickým sporům.

Díváme se ale dále, v září 2022 přijala vláda národní Strategii pro spolupráci s Indo-Pacifikem. Strategický, ekonomický, demografický, politický a bezpečnostní význam Indo-Pacifického regionu dlouhodobě roste. Indo-Pacifik má strategickou polohu a představuje téměř 60% světové populace

a 42% světového HDP a je centrem světového obchodu. Naším zájem je rozvoj hospodářské spolupráce - podpora exportu, investic, posílení odolnosti dodavatelských řetězců či spolupráce v oblasti vědy, výzkumu a inovací v tomto regionu.

Klíčová je z tohoto hlediska Indie, kde je těžištěm našich vztahů hospodářská a obranně-průmyslová spolupráce. Cílem je větší podpora příležitostí v oblasti vědy, výzkumu a inovací, cestovním ruchem, akademické spolupráci a udržitelném rozvoji. Indie je aktuálně 5. největší světovou ekonomikou a do roku 2030 by se mohla posunout na 3. příčku. Našemu záměru k posílení vztahů s Indií také odpovídá práce na znovuotevření generálního konzulátu v indické Mumbaji.

Naopak ve vztahu k Číně musíme dokázat zachovat obezřetnost, být připraveni snižovat naše závislosti v celé řadě klíčových sektorů a pracovat na vyrovnání obchodního schodku.

Vláda také na konci září 2022 schválila novou Strategii pro působení v Česka v Africe. Afrika již dávno není pouze kontinentem konfliktů a humanitárních katastrof. Je dynamicky, populačně nejrychleji rostoucím regionem světa, který má zájem o moderní formy spolupráce, přenos technologií a představuje příležitosti pro ekonomickou spolupráci, včetně aktuálně klíčových oblastí zajišťování surovinové a energetické bezpečnosti. Aktivní surovinová diplomacie v Africe může přispět k diverzifikaci těchto zdrojů pro Česko a podpořit naši surovinovou bezpečnost. Afrika je navzdory všem výzvám, kterým musí čelit, kontinentem s velkým hospodářským růstovým potenciálem. To představuje příležitosti pro české firmy. Český export do Afriky se za posledních 10 let zdvojnásobil a v roce 2021 dosáhl 53 mld. Kč. Český vývoz do Afriky je ve srovnání s exportem do Číny jen o 10 mld. nižší, ale s mnohem vyrovnanější celkovou bilancí. Afrika má zájem o moderní formy spolupráce jako jsou transfer technologií, digitalizace, výroba udržitelných energií a rozvoj vědy.

Ve vztazích k Latinské Americe podporujeme dokončení a uvedení do praxe dlouho rozjednané dohody s Chile, Mexikem a MERCOSUR. Český vývoz do Latinské Ameriky a Karibiku se za posledních 15 let ztrojnásobil a v roce 2022 dosáhl více než 44 mld. Kč.

Podpora státu je především ve vzdálenějších mimoevropských zemích často klíčovou podmínkou pro navázání kontaktů a dosažení obchodních úspěchů. Celá řada zakázek v oblasti obranného průmyslu, zdravotnického, či dopravního průmyslu nikdy nerealizovala. Mluvím právě o Africe a o zemích Indo-Pacifiku a Blízkého východu.

Proto jsem osobně letos vedl podnikatelské mise do Indie, Saudské Arábie, Iráku, Angoly a Zambie. A kam nemůžu já, tam cestuje můj první náměstek Jiří Kozák.

Zásadním úkolem pro český stát je zajistit bezpečné a dostupné dodávky energií do Česka. Z hlediska energetické bezpečnosti je pro nás naprosto klíčové udržet fungující trh EU a udržet otevřené hranice, protože jako suchozemský stát jsme závislí na spolupráci se sousedy. Pracujeme na energetickém přerodu, aby Česko fungovalo bez závislosti na ruských energiích. Jaderné elektrárny v Česku přecházejí na ne-ruské palivo od roku 2024. Protože energetickou bezpečnost považujeme za důležitou součást diplomatického úsilí, na ministerstvu zahraniční působí samostatné oddělení věnované této otázce.

Dámy a pánové,

nyní mi dovoluji promluvit přímo k ekonomickým diplomatům a ke všem, kteří se na ekonomické diplomacii v zahraniční podílejí.

Vaše práce v zahraničí představuje nedílnou součást české diplomacie. Hlavní úlohou ekonomické diplomacie je budování značky Česko ve světě. Značky, která staví na slavné minulosti, kdy Československo doslova obulo celý svět a dodávalo do světa nejmodernější stroje, zbraně a celé továrny. Značky, která i dnes ve světě znamená spolehlivost, nápaditost a vysokou přidanou hodnotu. Značky, která s sebou nese stabilitu členství v těch nejprestižnějších mezinárodních organizacích jako je EU, NATO či OECD. Minulé vlády prezentaci Česka ve světě podceňovaly a je na nás to nyní napravit. Prestiž naší země je to nejcennější, čím se můžeme ve světě chlubit. K tomu slouží silná kulturní a veřejná diplomacie, které se ministerstvo věnuje.

Mezi Vaše další úkoly se řadí sledování ekonomického vývoje, nejnovějších obchodně-ekonomických trendů ve vašich zemích, pravidelné ekonomické zpravodajství či organizace projektů na podporu ekonomické diplomacie PROPED a incomingových misí. Na rok 2023 bylo v první výzvě schváleno 176 projektů v téměř stovce zemí světa. Ty budou realizovat české zastupitelské

úřady. Pod vedením Ministerstva zahraničních věcí se na společném financování a realizaci projektů podílí devět vládních rezortů a institucí. Naposledy jsme spolupráci podepsali s Ministerstvem životního prostředí. V roce 2023 budou projekty zaměřeny ve zvýšené míře na podporu českých firem z inovativních oborů včetně vesmírných a kybernetických technologií, smart cities, tvorby počítačových her, umělé inteligence a vědy a výzkumu.

Díky právě nástrojům ekonomické diplomacie hrajete vy a vaše práce klíčovou roli při podpoře vývozu českých produktů a technologických řešení na zahraniční trhy.

Stejně tak ekonomická diplomacie hraje nenahraditelnou roli při domlouvání G2G zakázek, které jsou v mnohých částech světa běžným standardem.

Protože moderní technologie a technologické know-how českých firem a vědeckých institucí patří mezi světovou špičku, tak se ministerstvo pod mým vedením nově zaměřujeme mnohem více na oblast výzkumu, vývoje a inovací. Věřím, že postupně vznikne ve spolupráci s týmem ministryně pro vědu, výzkum a inovace a dalšími rezorty souhrnný katalog společné nabídky českého výzkumu a vývoje.

Součástí vaší práce je také pomoc při realizaci české zahraniční rozvojové spolupráce. Ze své aktuální zkušenosti z mise v Africe mohu potvrdit, že propojení zahraniční rozvojové spolupráce a ekonomické diplomacie dává smysl.

Ministerstvo zahraničních věcí s dalšími resorty pracuje na vládním rekonstrukčním programu pro Ukrajinu. Tento program umožňuje zapojení českých firem, neziskových organizací i veřejného a akademického sektoru do stabilizace, obnovy a transformace Ukrajiny. V letech 2023 až 2025 je na tento program ročně vyčleněno 500 mil. Kč. Česko se také zapojuje do programů financovaných EU, OECD a dalšími velkými donory.

Dámy a pánové,
na tomto místě bych chtěl poděkovat svému prvnímu náměstkovi, panu Jiřímu Kozákovi, který odvedl významný kus práce v oblasti ekonomické a vědecké diplomacie. Pan náměstek se úspěšně podílí na podpoře exportu a na pomoci českým firmám se vstupem na nové zahraniční trhy.

Chtěl bych také jmenovitě poděkovat bývalému náměstkovi panu Martinu Tlapovi, který zasvětil budování systému ekonomické diplomacie dlouhé roky. Přeji mu hodně štěstí v jeho novém působení na pozici velvyslance v Kanadě.

A především mi dovoluji poděkovat všem, kteří se podílíte na ekonomické diplomacii Česka. Nejvyšším ústavním činitelům a vládním kolegům, kteří vedou podnikatelské delegace, velvyslancům, vám ekonomickým diplomatům přítomným zde v sále, stejně jako zástupcům zahraničních kanceláří CzechTrade a CzechInvest za Vaši vytrvalou práci, kterou při podpoře českých firem v zahraničí vykonáváte a pomáháte tak šířit dobré jména Česka doslova po celém světě.

Dámy a pánové,
a tímto poděkováním otevírám letošní poradou ekonomických diplomatů.

Přeji Vám úspěšná jednání!